

Hová fordulhatnak az áldozatok? – Szolgáltatások, hivatalok, jogszabályok

Telefonon elérhető szolgáltatások:

- **NANE Egyesület: 06 80 505 101** (szerda kivételével naponta 18-22 óráig)
Segélyvonal bántalmazott nők és gyerekek számára
- **OKIT: 06 80 20 55 20** (24 órában, 7 napon)
Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálat, olyan esetben, ha menekülni kell
- **Stop-férfierőszak információs vonal: 06 1 344 3802** (csütörtökönként 18-22 óra között)
Információs vonal a bántalmazó magatartásuktól szabadulni akaró, vagy a nők elleni erőszak ellen tenni akaró férfiak számára
- **Patent Egyesület jogsegélyszolgálat: 06-70-5295676**, vagy jog@patent.org.hu
(szerdánként 16 és 18 óra között)
Az egyesület jogsegélyszolgálatát bántalmazott nőknek, valamint a nemi alapú erőszak és diszkrimináció áldozatainak nyújt segítséget
- **Rendőrség fontosabb számai:**
 - ⇒ Országos Rendőrfőkapitányság: **107, 112**
 - ⇒ ORFK központi zöld szám: **06 80 201 303**
 - ⇒ ORFK Telefontanú (bűncselekmények bejelentése): **06 80 555 111**
 - ⇒ **ORFK Panaszvonal (rendőrségi jogsértések bejelentése) 06 80 204 830**
- **Országos Mentőszolgálat: 104**
Az Országos Mentőszolgálat honlapján hasznos információkat találhat! (Pl.: „Ki és mikor hívhat mentőt?”) Honlapcím: www.mentok.hu/index.php

Hasznos internetes oldalak:

- **NANE:** www.nane.hu
- **Patent Egyesület:** www.patent.org.hu
- **Stop-férfierőszak projekt:** www.stop-ferfieroszak.hu
- **OKIT:** www.krizistelefon.hu/
- **Rendőrségek:** Főkapitányságok, kapitányságok, rendőrőrsök, körzeti megbízotti irodák: www.police.hu/magyar_rendorseg/szervezetif
 - A rendőrség 2007. évi jelentése a családon belüli erőszak elleni tevékenységéről:
 - www.police.hu/megelozes/bunmegelozes/csaladi_eroszak/orf_070328_02.html
 - Az áldozatvédelmi referensek feladatköre (minden kapitányságon kell lennie áldozatvédelmi referensnek, családi összekötő tisztnek, és/vagy családon belüli erőszakkal kiemelten foglalkozó munkatársnak): www.police.hu/megelozes/bunmegelozes/aldozatvedelem/referensek.html?query=%C3%A1ldozatv%C3%A9delmi%20referens
- **Igazságügyi Hivatal** Áldozatsegítő Szolgálat: www.kih.gov.hu/alaptev/aldozatsegito
A honlapon megtalálható, hogy ki, milyen esetben, mikor jogosult az Áldozatsegítő Szolgálat által nyújtható segítséget igénybe venni, és milyen segítséget tud nyújtani a Szolgálat.

Az Igazságügyi Hivatalok elérhetőségei: www.kih.gov.hu/alaptev/aldozatsegito/elarhetoseg

- Igazságügyi Hivatal pártfogó felügyelői szolgálat: www.kih.gov.hu/alaptev/partfogo
- Pártfogó felügyelői hivatalok: www.im.hu/partfogofelugyelet/?ri=474
- Igazságügyi Hivatal "Nép ügyvédje" jogi segítségnyújtó szolgálat: www.kih.gov.hu/alaptev/nepugyvedje
- Jogi segítői névjegyzék: www.kih.gov.hu/alaptev/nepugyvedje/nevjegyzek

Az Áldozatsegítő Szolgálattól igényelhető **azonnali pénzügyi segély**, melyet akkor kérhet a kliens, ha krízishelyzetben van, azaz a bántalmazás következtében nincs abban az állapotban, hogy lakásáról, ruháról, élelemlről, utazásáról, gyógyszereiről gondoskodni tudjon. A 2008-ban legfeljebb 73.616,-Ft összegű támogatás igénybe vételének feltétele, hogy a bántalmazás bűncselekménynek minősüljön, és a segély iránti kérelmet a bűncselekményt követő három munkanapon belül terjessze elő az Igazságügyi Hivatal illetékes Áldozatsegítő Szolgálatánál, melyről a 06-80-244-444 zöld számon kaphat felvilágosítást.

Állami kárenyhítésre tarthat jogot továbbá mind a bántalmazott szülő, mind a gyerek, akkor is ha maga sértettje a bűncselekménynek, vagy mint a sértett hozzátartozója, ha ellene súlyos, az életét, testi épségét, egészségét veszélyeztető bűncselekményt követtek el. Kárenyhítést az kaphat, akinek esetében a fejenkénti havi nettó jövedelem a családban nem haladja meg a 147.232,-Ft-ot vagy szociális ellátásban részesül. A kérelmet a bűncselekmény elkövetése után három hónapon belül kell az áldozatsegítő szolgálatnál előterjeszteni, a kár részletes igazolásával. Szükséges továbbá, hogy az áldozat sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt akár hivatalból, akár feljelentésre eljárás induljon. Kárenyhítésként legfeljebb 1.104.240,-Ft adható egy összegben vagy havi járadékok formájában.

- **Bíróságok:** www.birosag.hu/engine.aspx?page=birosag_kezdo (a "fővárosi" illetve a "megyei bíróságok" oldalak alján találhatóak a helyi bíróságok)
- **Ügyészségek:** www.mklu.hu/repository/20070329_24_Azugy.szerv.esvezetoi.pdf
- **"Jogi fórum"** sok jogi információval: www.jogiforum.hu/ és néhány fontos törvény ugyanitt: www.jogiforum.hu/torvenytar

Hasznos további olvasmányok:

A bántalmazás és erőszak természetrajza

- NANE Egyesület: *Miért marad? A partnerkapcsolati erőszak felismerése, az áldozatok hatékony segítése.* 2006.
- Tóth Olga: *Erőszak a családban.* TÁRKI Társadalompolitikai Tanulmányok, 12. 1999.
- Szil Péter: *Miért bántalmaz? Miért bántalmazhat? I. A családon belüli erőszak: a férfiak felelőssége.* Budapest, 2005. Habeas Corpus Munkacsoport
- Luis Bonino-Szil Péter: *Hétköznapi bímsovinizmus: A párkapcsolati erőszak, amit még nem nevezünk annak.* Budapest, 2006. Habeas Corpus Munkacsoport – Stop-Férfierőszak Projekt
- Morvai Krisztina: *Terror a családban. A feleségbántalmazás és a jog.* Budapest, 1998. Kossuth Könyvkiadó

Az erőszak megelőzése és felismerése

- Helen Benedict: *Csak okosan! Önvédelem kamaszoknak.* (Ford. Drixler Ildikó) Budapest, 2004. Háttér Kiadó – NANE Egyesület
- Patricia Evans: *Szavakkal verve... Szóbeli erőszak a párkapcsolatokban.* (Ford. Recski Ágnes) Budapest, 2004. Háttér Kiadó – NANE Egyesület
- Haas Anna: *A feleséged vagyok, nem a cseléded.* Budapest, 2005. Arsenicum Kiadó

Feldolgozás és gyógyulás

- Susan Forward: *Mérgező szülők*. Hogyan szabaduljunk meg fájdalmas örökségünktől, és nyerjük vissza életünket? (Ford. Kövi György) Budapest, 2000. Háttér Kiadó
- Judith Lewis Herman: *Trauma és gyógyulás*. Az erőszak hatása a családon belüli bántalmazástól a politikai terrorig. (Ford. Kuszing Gábor) Budapest, 2003. Háttér Kiadó – Kávé Kiadó – NANE Egyesület
- Alice Miller: *A tehetős gyermek drámája és az igazi én felkutatása*. (Ford. Pető Katalin) Budapest, 2002. Osiris Kiadó
- Alice Miller: *Kezdetben volt a nevelés*. (Ford. Fischer Eszter) Budapest, 2002. Pont Kiadó

Erőszakmentesség és asszertivitás

- Anne Dickson: *A teljes jogú nő, avagy a természetes viselkedés kézikönyve*. (Ford. Zentai Éva) Budapest, 1989. Park Kiadó
- Thomas Gordon: *P. E. T. A szülői eredményesség tanulása*. A Gordon-módszer: Hogyan változtathatják a szülők a gyerekekhez fűződő egyoldalú viszonyukat egyenrangú, örömteli kapcsolattá? (Ford. F. Várkonyi Zsuzsa) Budapest, 1991. Gondolat Kiadó
- Marshall B. Rosenberg: *A szavak ablakok vagy falak*. Az erőszakmentes kommunikáció (Ford. Bojtár Tamás) Budapest, 2001. Agykontroll Kiadó

Női önismeret és öntudatébresztés, a társadalmi közeg kritikája

- French, Marilyn: *Nők*. Budapest, 1993. Biográf Kiadó (Regény)
- Kolbenschlag, Madonna: *Búcsúcsók Csipkerózsikának*. Budapest, 2000, Csokonai Kiadó. (Feminista meseelemzés)
- Norwood, Robin: *Nők, akik túlságosan szeretnek*. Budapest, 1992.
- Benard, Cheryl - Schlaffer, Edit: *Tűsarkú cipőben hátrafelé...is tudunk annyit, mint a férfiak!* Budapest, 1992. Hungaprint.
- McMenemy Kerényi Gabriella: *Végleges fogyás fogyókúra nélkül*. Budapest, 1989. magánkiadás.
- Kuszing Gábor—Szil Péter (szerk.): *Férfierőszak*. Írások a nők és gyerekek elleni erőszokról. Budapest, 2007. Habeas Corpus Munkacsoport – Stop-Férfierőszak Projekt.
- Johnsson-Latham, Gerd: *Patriarchális erőszak*: Támadás az emberi biztonság ellen. Budapest, 2007. Habeas Corpus Munkacsoport – Stop-Férfierőszak Projekt.
- Spronz Júlia—Wirth Judit: *A nők elleni erőszak áldozatainak integrált ellátása*: Egy kísérleti program tapasztalata és eredményei. Budapest, 2006. NANE Egyesület – Habeas Corpus Munkacsoport.
- Nigel Parton és Patrick O'Byrne: *Mi a konstruktív szociális munka?* Esély 2006/1.
- Anne Dickson: *Egy új hang*. Budapest, 2004. Magyar Könyvklub.

Fontos jogszabályok, és egyéb szabályok:

Távoltartás (hatályos 2006. július 1-től)

Büntetőeljárásról szóló törvény 138/A. § -- 139. §

138/A. § (1) A távoltartás a terhelt szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogát korlátozza. A távoltartás hatálya alatt álló terhelt a bíróság határozatában megállapított szabályok szerint köteles

- a) a meghatározott lakást elhagyni, és onnan a bíróság által meghatározott ideig távol maradni,
- b) a meghatározott személytől, illetőleg e személy lakó- és munkahelyétől, az e személy által látogatott nevelési és nevelési-oktatási intézménytől, gyógykezelés céljából rendszeresen látogatott egészségügyi intézménytől, vallásgyakorlása során rendszeresen látogatott épülettől a bíróság által meghatározott ideig magát távol tartani,
- c) tartózkodni attól, hogy a meghatározott személlyel közvetlenül vagy közvetve érintkezésbe lépjen.

(2) Távoltartás a **szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény megalapozott gyanúja esetén** - feltéve, hogy a távoltartással elérni kívánt célok ezzel biztosíthatók - akkor rendelhető el, ha a terhelt előzetes letartóztatásának elrendelése nem szükséges, de - különösen a bűncselekmény jellegére, a terheltnek az eljárás előtt és az eljárás során tanúsított magatartására, valamint a terhelt és a sértett viszonyára tekintettel - megalapozottan feltehető, hogy a lakókörnyezetben hagyása esetén

a) a sértett tanú befolyásolásával vagy megfélemlítésével megghiúsítaná, megnehezítené, vagy veszélyeztetné a bizonyítást, illetve

b) a megkísérelt vagy előkészített bűncselekményt véghezvinné, vagy a sértett sérelmére újabb szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekményt követne el.

(3) **Ha a büntetőeljárásnak magánindítványra van helye, a távoltartás a magánindítvány előterjesztése előtt nem rendelhető el.**

(4) A távoltartás **elrendeléséről a bíróság határoz**. A határozatban a bíróság előírhatja, hogy a terhelt meghatározott időközönként a távoltartás alapjául szolgáló büntetőeljárást folytató nyomozó hatóságnál jelentkezzen.

(5) A bíróság a határozatot megküldi a sértettnek. Az ügyésznek a távoltartás elrendeléséről szóló határozatot akkor is meg kell küldeni, ha a távoltartás elrendelését a sértett, a sértett törvényes képviselője vagy a terhelttel közös háztartásban élő kiskorú személy törvényes képviselője [138/B. § (2) bek. *d)-f)* pontja] indítványozta.

(6) A vádirat benyújtásáig a nyomozó hatóság vagy az ügyész, a vádirat benyújtását követően a bíróság a terhelt meghallgatása után haladéktalanul megteszi a 128. §-ban szabályozott intézkedéseket.

138/B. § (1) A távoltartást a bíróság tíztől harminc napig terjedő időtartamra rendelheti el.

(2) A távoltartás elrendelését

a) az ügyész,

b) a magánvádló,

c) a pótmagánvádló,

d) a sértett,

e) a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes sértett törvényes képviselője, valamint

f) a terhelttel közös háztartásban élő kiskorú személy törvényes képviselője

indítványozhatja.

(3) Ha a távoltartás hatálya alatt a 138/A. § (1) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott személy lakóhelye megváltozik, vagy e személy, illetőleg a terhelt életkörülményeiben olyan lényeges változás következik be, amely miatt a határozat megváltoztatása indokolt, a bíróság a (2) bekezdésben felsoroltak, valamint a terhelt és a védő indítványára, a vádirat benyújtása után hivatalból is, a határozatot módosíthatja, vagy a távoltartást megszüntetheti. A bíróság ugyanígy jár el, ha a terhelttel szemben a büntetőeljárás során olyan kényszerintézkedést rendeltek el, amely miatt a távoltartás módosítása vagy megszüntetése szükséges.

(4) Ha a bíróság a távoltartás módosításáról vagy megszüntetéséről határoz, a távoltartás elrendelését indítványozó nyilatkozatát, valamint az ügyész, a magánvádló, illetőleg a pótmagánvádló indítványát beszerzi. A bíróság a nyilatkozat, illetőleg az indítvány előterjesztésére határidőt állapít meg; ha e határidő eredménytelenül eltelt, a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján határoz. A bíróság a határozatot a 138/A. § (1) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott személy részére is megküldi.

(5) Ha a terhelttel szemben távoltartást rendeltek el, az eljárást soron kívül kell folytatni.

139. § (1) Ha a terhelt a lakhelyelhagyási tilalmat, illetőleg a házi őrizet szabályait megszegi, vagy az eljárási cselekményen idézés ellenére nem jelenik meg, és ezt alapos okkal előzetesen nem menti ki, vagy az akadály megszűnése után alapos okkal nyomban nem igazolja, őrizetbe vehető, továbbá házi őrizet esetén az előzetes letartóztatása, lakhelyelhagyási tilalom esetén a házi őrizete vagy az előzetes letartóztatása rendelhető el, illetőleg ha ez nem szükséges, rendbírósággal sújtható.

(2) Ha a terhelt a távoltartás szabályait szándékosan megszegi, és ezt utólag nem menti ki, előzetes letartóztatása rendelhető el, illetőleg ha ez nem szükséges, rendbírósággal sújtható.

Zaklatás (hatályos 2008. január 1-től):

Büntető Törvénykönyv 176/A §.

176/A. § (1) Aki abból a célból, hogy más megfélemlítsen, vagy más magánéletébe, illetőleg mindennapi életvitelébe önkényesen beavatkozzon, rendszeresen vagy tartósan más háborgat, így különösen mással, annak akarata ellenére telekommunikációs eszköz útján vagy személyesen rendszeresen kapcsolatot teremteni törekszik, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) Aki más vagy rá tekintettel hozzátartozóját félelemkeltés céljából személy elleni erőszakos vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekmény elkövetésével megfenyeget, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(3) Aki a zaklatást

a) volt házastársa vagy volt élettársa,

b) nevelése, felügyelete, gondozása vagy gyógykezelése alatt álló személy

sérelmére követi el, az (1) bekezdésben meghatározott esetben két évig terjedő

szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel, a (2) bekezdésben meghatározott esetben büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

ORFK Intézkedés a családon belüli erőszak esetén fellépő rendőr kötelezettségeiről:
AZ ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY
32/2007. (OT 26.)¹ ORFK
UTASÍTÁSA
**a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos
rendőri feladatok végrehajtására**

Az elmúlt években a társadalmi érdeklődés középpontjába kerültek azok a személy elleni bűncselekmények, amelyek az egymással szoros fizikai, érzelmi, anyagi, jogi kapcsolatban, egyfajta „együttélési kényszerben” élő személyek között, a magánszférában valósulnak meg. Az intézményes beavatkozás korlátozott lehetőségei, a bántalmazást elszenvedők fokozottan kiszolgáltatott helyzete megnehezíti az ilyen cselekményekkel szembeni fellépést.

Annak érdekében, hogy a családon belüli erőszakkal kapcsolatos rendőri tevékenység megelőzési szemlélettel, áldozatközpontúan és a társadalmi elvárásoknak megfelelő módon kerüljön ellátásra, valamint hogy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.) meghatározott rendőri feladatok egységesen kerüljenek végrehajtásra, kiadom az alábbi

u t a s í t á s t:

I. Általános rendelkezések

1. Az utasítás hatálya kiterjed a Rendőrség központi, területi és helyi szerveire.
2. Az utasítás alkalmazása során:
 - a) *családon belüli erőszak*: az egy háztartásban élő személyek, illetőleg a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 137. §-ának 6. pontjában meghatározott hozzátartozók, a volt házastársak, illetve volt élettársak (partnerek), valamint az intézményes ellátás keretében életvitelszerűen együtt élő személyek között megvalósuló, vagy őket a felsorolt személyek cselekménye által érintő alábbi bűncselekmények:
 - emberölés (Btk. 166. §),
 - erős felindulásban elkövetett emberölés (Btk. 167. §),
 - öngyilkosságban közreműködés (Btk. 168. §),
 - magzatelhajtás (Btk. 169. § (2) bekezdésének b) pontja),
 - testi sértés (Btk. 170. §),
 - gondozás elmulasztása (Btk. 173. §),
 - kényszerítés (Btk. 174. §),
 - lelkiismereti és vallásszabadság megsértése (Btk. 174/A. §),
 - személyi szabadság megsértése (Btk. 175. §),

¹ Közzététel napja: 2007. október 30.

- emberrablás (Btk. 175/A. §),
- emberkereskedelem (Btk. 175/B. §),
- magánlaksértés (Btk. 176. §),
- visszaélés személyes adattal (Btk. 177/A. §),
- levéltitok megsértése (Btk. 178. §),
- magántitok jogosulatlan megismerése (Btk. 178/A. §),
- rágalmazás (Btk. 179. §),
- becsületsértés (Btk. 180. §),
- közúti veszélyeztetés (Btk. 186. §),
- családi állás megváltoztatása (Btk. 193. §),
- kiskorú elhelyezésének megváltoztatása (Btk. 194. §),
- kiskorú veszélyeztetése (Btk. 195. §),
- tartás elmulasztása (Btk. 196. §),
- a nemi erkölcs elleni bűncselekmények (Btk. XIV. fejezet II. cím),
- közveszélyokozás (Btk. 259. §),
- terrorcselekmény (Btk. 261. §),
- garázdaság (Btk. 271. §),
- önbíráskodás (Btk. 273. §),
- visszaélés kábítószerrel (Btk. 282/B. §),
- lopás (Btk. 316. §),
- rablás (Btk. 321. §),
- zsarolás (Btk. 323. §)
- rongálás (Btk. 324. §),

valamint a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvényben (a továbbiakban: Sztv.) foglalt következő szabálysértések:

- becsületsértés (Sztv. 138. §),
- magánlaksértés (Sztv. 139. §),
- gyermekkel koldulás (Sztv. 146. §),
- veszélyes fenyegetés (Sztv. 151. §).

Családon belüli erőszaknak kell tekinteni a fenti jogsértésekkel összefüggésben elkövetett hamis tanúzásra felhívást (Btk. 242. §), illetve hatósági eljárás akadályozását (Btk. 242/A. §) is.

- b) *családon belüli erőszak áldozata*: a családon belüli erőszak körébe tartozó jogsértések sértettjei és mindazok a személyek, akik azzal közvetlen összefüggésben testi, értelmi, érzelmi, vagyoni, vagy erkölcsi sérelmet szenvedtek, így azok a hozzátartozók is, akiket a bántalmazás közvetlenül nem érintett.
- c) *kiskorú veszélyeztetettség*: minden olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a kiskorú testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését gátolja vagy akadályozza [Gyvt. 5. § n) pontja], például bántalmazás a kiskorú jelenlétében, érzelmi zsarolás, lelki terror, stb.
- d) *gyermekvédelmi jelzőrendszer*: a Gyvt. 17. § (1) bekezdésében meghatározott, jelzésre, illetve hatósági eljárás kezdeményezésére köteles intézmények és személyek összessége.
- e) *együttműködési kötelezettség*: a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjai, valamint a Gyvt. 17. § (2) bekezdésének b) pontjában írt személyek, illetve szervezetek közötti olyan konstruktív munkamódszer, amely a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a kiskorú veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében valósul meg. Az együttműködési kötelezettség része az egymás kölcsönös tájékoztatása is [Gyvt. 17. § (3) bekezdése].
- f) *hatalmi viszony*: függő, alá-fölérendeltségi viszony, amelyben az alárendelt fél a hatalom gyakorlója által tanúsított kényszer vagy manipuláció hatására olyan dolgot tesz vagy tűr el, amely számára nem megfelelő. A hatalom gyakorlója felismerhető arról, hogy több jogosultsággal rendelkezik a kapcsolatban (például a háztartásban, a gyermeknevelés, a pénzeszközök fölötti rendelkezés terén, a tulajdonjog gyakorlásában stb.).

II. A családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatos közbiztonsági feladatok

3. Ha a családon belüli erőszak körébe tartozó, személy elleni erőszakos (fizikai vagy nemi erkölcs elleni) cselekmény miatt érkezik bejelentés, a rendőr köteles a helyszínen haladéktalanul megjelenni.
4. Intézkedés fogantatás céljából a rendőr a magánlakásba a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 39. §-ában foglaltak figyelembevételével léphet be.

5. Személy elleni erőszakos (fizikai vagy nemi erkölcs elleni) jogsértés észlelése esetén a rendőr köteles a jogellenes állapot megszakítása és a további jogsértés megelőzése, a felek indulatának lecsillapítása, a törvényes rend helyreállítása érdekében intézkedni.
6. Az intézkedő rendőrnek:
- nyomatékosan fel kell hívnia a bántalmazó figyelmét a jogsértő magatartás továbbfolytatásától való tartózkodásra, a társadalmilag elfogadott együttélési szabályok betartására,
 - szükség esetén intézkednie kell a sérültek ellátására,
 - meg kell győződnie arról, hogy az áldozat biztonságban van-e, és az áldozatot kérésre – amennyiben erre lehetősége van – el kell kísérnie a legközelebbi szállást nyújtó krízismenhelyre,
 - törekednie kell a cselekmény alapjául szolgáló hatalmi viszony megismerésére, de nem kell kísérletet tenni a felek között békítésre,
 - tájékoztatnia kell az érintetteket a rendelkezésükre álló jogérvényesítési lehetőségekről, a segítő és információs szolgáltatásokról, illetve szervezetekről, menedékházak, anyaotthonok, hajléktalan szállók igénybevételeinek lehetőségeiről.
- A rendőri intézkedést az elfogulatlanság és pártatlanság jellemezze, a rendőr tartózkodjon az önálló véleménynyilvánítástól, munkáját ugyanazzal az alapossággal és komolysággal végezze, mint más bűncselekmény esetén.
7. A bántalmazás bizonyíthatósága érdekében:
- külön-külön meg kell hallgatni a feleket és a helyszínen tartózkodó más személyeket, különös tekintettel a korábbi hasonló cselekmények megismerésére, feltárására. Ha az Rtv. 33. §-ában foglalt feltételek fennállnak, a bántalmazó elszámoltatását a Rendőrség objektumában kell elvégezni;
 - adatgyűjtést, tanúkutatást kell végezni;
 - át kell tekinteni a helyszíni körülményeket, figyelemmel kell lenni a bántalmazás esetleges látható jelein túl az ott tartózkodók hangulati-érzelmi állapotára is;
 - intézkedni kell a bizonyítási eszközök felkutatására és biztosítására.
8. A családon belüli erőszakos bűncselekmény helyszínén intézkedő rendőr köteles tájékoztatni az áldozatot a feljelentés és a magánindítvány joghatásairól, a büntetőeljárás menetéről általában, továbbá a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) távoltartásra vonatkozó rendelkezéseiről.
9. A rendőr az intézkedéseiről jelentést készít, amelyet a szolgálat befejezését követően a beszámoltató parancsnokának ad át. A rendőri jelentés tartalmazza:
- az intézkedés alapjául szolgáló, családon belüli erőszakkal kapcsolatos esemény részletes leírását;
 - a foganatosított rendőri intézkedések rövid leírását, különös tekintettel az alkalmazott kényszerintézkedésekre;
 - az alkalmazott áldozatvédelmi intézkedéseket (figyelemfelhívás, tájékoztatás, menedékhelyre kísérés stb.).
10. Ha a törvényi feltételek fennállnak, a bántalmazót elő kell állítani, őrizetbe kell venni, illetőleg kezdeményezni kell előzetes letartóztatását vagy távoltartását. Az előzetes letartóztatás vagy a távoltartás kezdeményezésekor az ügyészt tájékoztatni kell azokról a körülményekről is, amelyek a további bántalmazás (bűnismétlés) veszélyét valószínűsítik, illetve amelyek alapján feltételezhető, hogy a büntetőeljárás sikeres lefolytatását a gyanúsított megghiúsítaná.
11. Személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés (előállítás, őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, távoltartás) megszüntetéséről a családon belüli erőszak áldozatát – amennyiben arról a nyomozó hatóságnak tudomása van – a szabadlábba helyezést megelőző lehető legkorábbi időpontban, rövid úton értesíteni kell. Tájékoztatni kell továbbá arról is, hogy milyen lehetőségei vannak, amennyiben biztonságát veszélyben érzi.
12. Ha a családon belüli erőszaknak kiskorú sértettje vagy tanúja volt, minden esetben vizsgálni kell, hogy megvalósult-e a kiskorú veszélyeztetése bűncselekmény, amennyiben igen, hivatalból eljárást kell indítani. Alkalmazni kell ezen utasítás VI. fejezet 39. pontjának rendelkezéseit is. Amennyiben a bántalmazót előállították, őrizetbe vételét, előzetes letartóztatását vagy távoltartását rendelték el, a gyermekjóléti szolgálatot – ha lehetséges – még a kényszerintézkedés tartama alatt rövid úton értesíteni kell. Ha szükséges, intézkedni kell a kiskorú ideiglenes hatályú elhelyezéséről (VI. fejezet 42. pont) is.
13. A család-, gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok körében a körzeti megbízotti állománynak:
- törekednie kell a családon belüli erőszak körébe tartozó látens jogsértések csökkentésére oly módon, hogy az általa ismert családon belüli erőszak áldozataival felveszi a kapcsolatot, tájékoztatja őket a

- rendelkezésre álló jogi és szociális lehetőségekről, valamint a segítő szervezetek és intézmények elérhetőségeiről;
- b) a tudomására jutott, kiskorú veszélyeztetettségére vonatkozó információkról haladéktalanul köteles jelzést adni (rövid úton, szóban, illetve a jelen utasítás 1. számú mellékletében foglalt adatlap megküldésével) a gyermekjóléti szolgálat felé;
- c) folyamatos munkakapcsolatot kell tartania a helyi gyermekjóléti és családsegítő szolgálat munkatársaival és – szükség esetén – mindazon intézményekkel, amelyek a család védelmére hívatottak.

III. A családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatos bűnügyi feladatok

14. A családon belüli erőszak fogalomkörébe tartozó bűncselekmény gyanúja esetén a nyomozást haladéktalanul, de legkésőbb a Be. 170. §-ának (3) bekezdésében foglalt határidőn belül el kell rendelni. Ezt megelőzően, illetve ezt követően – amennyiben indokolt és feltételei fennállnak – a titkos információgyűjtés eszköztárát is igénybe kell venni. Ha az eljárás megindításához magánindítvány szükséges, ennek megtétele tárgyában soron kívül nyilatkoztatni kell a jogosultat. Abban az esetben, ha a kiskorú sértett a törvényes képviselőjével érdekellentétben áll (például, mert a törvényes képviselő is sértett, de magánindítványt sem a maga, sem a gyermek nevében nem kíván tenni), a Btk. 31. §-ának (3) bekezdése értelmében a magánindítvány előterjesztése kérdésében a gyámhatóságot meg kell keresni.
15. A családon belüli erőszak körébe tartozó bűncselekmény helyszínén – ha az elkövetés körülményei ezt indokolják – a bizonyítás érdekében szemlét kell tartani. Ennek során fel kell kutatni a bizonyítás eszközeit, és azokat szakszerűen rögzíteni kell, különös tekintettel a közvetett tárgyi bizonyítékokra. A helyszínt lehetőleg videofelvételen is rögzíteni kell.
16. Az eljárást lehetőleg ilyen ügyekben elméleti és gyakorlati ismeretekkel, tapasztalattal, továbbá kellő empátiával rendelkező rendőr végezze. A nyomozási cselekmények során a sértettek kíméletével, jogainak, érdekeinek messzemenő figyelembe vételével kell eljárni. Törekedni kell a „másodlagos áldozattá válás” és a családon belüli erőszak jellegzetességeit figyelmen kívül hagyó megközelítés elkerülésére. Ha indokolt, az eljárásba szaktanácsadóként, illetve szakértőként pszichológust vagy a családon belüli erőszak témájában jártas más szakembert kell bevonni.
17. Az eljáró nyomozó köteles a családon belüli erőszak áldozatait megfelelő bánásmódban és tanácsadásban részesíteni, emberi méltóságát tiszteletben tartani, és törekednie kell az oldott légkör kialakítására. Amennyiben azt a sértett vagy annak törvényes képviselője kéri, a sértettet – lehetőség szerint – rendőrnő hallgassa meg.
18. Ha a családon belüli erőszak elkövetője addiktív szenvedélybetegségben szenved (alkoholista, kábítószer-élvező, stb.), az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 199. §-ának (1) bekezdése alapján – amennyiben a törvényi feltételek fennállnak – indítványozni kell a háziorvosnál az érintett pszichiátriai intézetbe történő szállítását.
19. Ha feltételei biztosítottak:
- a) a lelkiileg traumatizált áldozat tanúvallomását videofelvételen kell rögzíteni;
- b) a gyermekkorú vallomását pszichológus bevonásával, vagy speciális körülmények között, úgynevezett „gyermek-kihallgató szobában” kell felvenni.
20. Ha az eset összes körülményei azt kívánják, a gyermekvédelmi együttműködés keretében fel kell venni a kapcsolatot a jelzőrendszer tagjaival.
21. A nyomozás során a családon belüli erőszak áldozatának a szükséges áldozatvédelmi segítséget meg kell adni. Tájékoztatást kell adni jogairól, kötelezettségeiről, a biztonsága érdekében alkalmazható lehetőségekről, ügyének állásáról (ügyszám, eljáró szerv, ügyintéző, stb.), a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV. törvény szerint igénybe vehető áldozatsegítő szolgáltatásokról, azok igénybevételének módjáról, valamint a segítő szervezetek elérhetőségeiről.
22. Minden szükséges intézkedéssel biztosítani kell a családon belüli erőszak áldozatainak fenyegetésekkel és bosszúval szembeni hatékony védelmét, így teljes körben alkalmazni kell a rendelkezésre álló tanúvédelmi eszközöket. Minden esetben fel kell hívni figyelmüket a személyi adatok zárt kezelésének lehetőségére.
23. Valamennyi személy elleni erőszakos bűncselekmény gyanúsítottját tanulmányozni kell abból a szempontból is, hogy veszélyes lehet-e a környezetére, fennáll-e a veszélye családon belüli erőszak elkövetésének. A tanulmányozás a gyanúsított személyi körülményeinek és az ügy jellegének figyelembevételével, a beszerzett információk alapján történjen. Ha az ügyben pszichológus szakértő kirendelésére egyébként sor kerül, az erre vonatkozó kérdést a szakértőnek fel kell tenni. Ha a megállapítások, illetve a szakértői vélemény szerint a

- családon belüli erőszak veszélye fennáll, megelőzésére a megfelelő intézkedéseket meg kell tenni, továbbá jelzést kell adni a gyermekjóléti szolgálatnak.
24. Ha a rendelkezésre álló adatok alapján a családon belüli erőszak áldozata szempontjából ez szükséges és a jogszabályi feltételek fennállnak, a nyomozó szerv vezetője a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet 72/A. §-ának (1)-(2) bekezdései alapján előterjesztést tesz az ügyészhez a távoltartás indítványozására.
25. A kiskorú eltűnése miatt folytatott közizgatási hatósági eljárás során:
- ha családi kötelekből történik az eltűnés, annak tényéről és körülményeiről haladéktalanul értesíteni kell a gyermekjóléti szolgálatot;
 - vizsgálni kell, hogy az eltűnés összefüggésbe hozható-e családon belüli erőszakkal;
 - a megkerült kiskorú meghallgatása során tisztázni kell, hogy az eltűnésében családon belüli erőszak közre játszott-e.

IV. A családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatos bűnmegelőzési feladatok

26. A rendőri szervezeteknek erősíteniük kell a családon belüli erőszak megelőzésére irányuló primer prevenciók tevékenységüket, amelynek keretében:
- célzott programokkal, tájékoztató és jogpropaganda előadások felhasználásával ismertetniük kell a családon belüli erőszak jogi, hatalmi, viktimológiai jellemzőit, részt kell venniük a társszervek munkatársainak képzésében;
 - minél szélesebb körben tájékoztatni kell a családon belüli erőszak elkövetőit a cselekményeik megértését, felelősségük tudatosítását és erőszakos magatartásukon való változtatást célul tűző civil kezdeményezésekről és azok elérhetőségéről (például Stop-Férfierőszak vonal);
 - elő kell segíteni a családon belüli erőszak felismerési, jelzésadási technikáinak elsajátíttatását a gyermekek körében;
 - szorgalmazni kell a D.A.D.A. és az ELLEN-SZER programok további elterjesztését.
27. A Rendőrség bűnmegelőzési egységeinek figyelemmel kell kísérni illetékességi területükön a családon belüli erőszakhoz kapcsolódó bűnelkövetési formákat, tanulmányozniuk kell a bűncselekmények morfológiai sajátosságait, amelynek eredményeit az ifjúságvédelmi és áldozatvédelmi munkájukban kell hasznosítani.
28. A rendőri szervezeteknek erősíteniük kell együttműködésüket a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, valamint a problémakörben érintett civil szervezetekkel. A konkrét feladatok ellátására szorgalmazni kell együttműködési megállapodások megkötését.
29. A családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyekben folytatott rendőri eljárást, intézkedést, az intézkedés elmaradását, szakszerűtlenségét vagy törvénytelenységét kifogásoló, az áldozat, civil szervezet, vagy bármely más személy, illetve szerv részéről érkező bejelentéseket az illetékes vezetőknek soron kívül ki kell vizsgálniuk, és meg kell tenniük a szükséges intézkedéseket. A megtett intézkedésekről a megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság áldozatvédelmi referensét és az ORFK Bűnügyi Főosztály Bűnmegelőzési és Áldozatvédelmi Osztály (a továbbiakban: ORFK Bűnmegelőzési Osztály) vezetőjét tájékoztatni kell.
30. A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságoknak szakmai irányító munkájuk keretében fokozottan ellenőrizniük kell a családon belüli erőszak fogalmkörébe tartozó jogsértések miatt indított eljárásokban folytatott rendőri tevékenységet. Törekedni kell az egységes eljárási gyakorlat kialakítására és érvényesítésére.
31. A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési egységei évente egy alkalommal kötelesek értékelni a területen működő civil szervezetekkel, családsegítő és/vagy gyermekjóléti szolgálatokkal folytatott együttműködést.
32. A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési egységei listát készítenek az illetékességi területükön, illetve országosan működő segítő és információs szolgáltatásokról, illetve szervezetek, menedékházak, anyaotthonok, hajléktalan szállók elérhetőségéről, amelyet minden családon belüli erőszakos jogsértés kapcsán intézkedésre kötelezett rendőr számára hozzáférhetővé kell tenni.
33. A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok bűnmegelőzési egységei az érintett szakterületek (bűnügy, közrendvédelem, bűnmegelőzés), illetve a rendőrkapitányságok tapasztalatait összesítve kötelesek éves értékelő jelentést készíteni illetékességi területükre vonatkozóan a családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatos rendőri tevékenység értékeléséről, amelyet **minden év február 15. napjáig** az ORFK Bűnmegelőzési Osztály vezetőjéhez kell felterjeszteni. Az ORFK Bűnmegelőzési Osztály vezetője évente

országos értékelő jelentést készít a családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatos tapasztalatokról, amelyet **minden év március 15. napjáig** az ORFK büntügyi főigazgatójához terjeszt fel.

34. A jelentésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:
- a) a NETZSARU adatai alapján a büntügyi helyzet bemutatásán keresztül az adott tárgyidőszakban a családon belül elkövetett cselekmények áldozatainak, elkövetőinek száma, neme, jellemzői;
 - b) jelen utasításban meghatározott feladatok végrehajtásának helyzete, tapasztalatai;
 - c) gyermekjóléti szolgálatnak küldött jelzések száma;
 - d) civil szervezetekkel, családsegítő és/vagy gyermekjóléti szolgálatokkal történő együttműködés tapasztalatai;
 - e) mellékletként példatár.

V. Kommunikációs feladatok

35. A rendőrségi kommunikáció lehetőségeivel és eszközeivel a nemek közötti egyenlőség, az erőszak tilalma, a felelősségvállalás az erőszak elleni küzdelemben, a gyermekek, idősek és fogyatékkal élők jogai és más alapértékek propagálásával, illetve az intézkedési, eljárási gyakorlat megfelelő kommunikálásával hozzá kell járulni a családon belüli erőszakkal kapcsolatos közvélekedés megváltoztatásához.
A kommunikációs stratégia folyamatos végrehajtásáról az ORFK Szóvivői Iroda vezetője gondoskodik.
36. A rendőri szerveknek javítaniuk kell a családon belüli erőszak körébe tartozó jogsértésekkel kapcsolatos tájékoztatási gyakorlatukon. A konkrét ügyekben történő tájékoztatás kizárólag az eljárást folytató rendőri szerv vezetője, illetve az általa meghatalmazott személy által, a családon belüli erőszak áldozata személyiségi, adatvédelmi jogainak messzemenő figyelembevételével, illetőleg a rendőrségi felelősség terjedelmének pontos meghatározásával történhet. A tájékoztatás során kerülni kell az áldozathibáztató, a jogsértést bagatellizáló, a felelősséget elmosó megnyilvánulásokat.
37. A családon belüli erőszak körébe tartozó, személy elleni és nemi erkölcs elleni bűncselekmények a Rendőrség ügyeleti szolgálatára vonatkozó ORFK utasítás alapján jelentési kötelezettség alá tartoznak.
38. A jelen utasítás 33. és 34. pontja szerint elkészített jelentéseket valamennyi jelentéskészítő szervnek – a jóváhagyást követően – a személyiségi jogi és adatvédelmi előírások betartásával el kell helyezni internetes honlapján, vagy más módon köteles a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni.

VI. A gyermekvédelmi törvényből adódó rendőri feladatok

39. Ha a rendőri intézkedés, illetőleg a büntető-, szabálysértési vagy közigazgatási hatósági eljárás során kiskorú veszélyeztetettsége állapítható meg, a rendszeresített adatlap (1. számú melléklet) megküldésével haladéktalanul jelzést kell adni a gyermekjóléti szolgálatnak [Gyvt. 17. §-a (2) bekezdésének a) pontja]. Ugyanígy kell eljárni, ha a rendőri intézkedés során megállapítást nyer, hogy a kiskorú a családon belüli erőszakkal kapcsolatban valótlan tényt állított. A gyermekjóléti szolgálatnak megküldött adatlap másolati példányát haladéktalanul meg kell küldeni a területileg illetékes megyei (budapesti) rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési egységének.
40. A kiskorút súlyosan veszélyeztető ok miatt, továbbá a kiskorú önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén haladéktalanul hatósági eljárást kell kezdeményezni a gyámhatóságnál [Gyvt. 17. §-a (2) bekezdésének b) pontja], ha a jelzett körülmények miatti eljárás nem a Rendőrség hatáskörébe tartozik.
41. Haladéktalanul büntető vagy szabálysértési eljárást kell indítani a kiskorú bántalmazása, súlyos elhanyagolása, illetőleg egyéb más, a kiskorút súlyosan veszélyeztető ok (például a kiskorú családon belüli erőszak tanúja) fennállása esetén, ha annak kezelése a Rendőrség hatáskörébe tartozik.
42. Ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a Rendőrség a kiskorú ideiglenes hatályú elhelyezéséről határozhat [Gyvt. 72. §]. Az ideiglenes hatályú elhelyezést megalapozó súlyos veszélyeztetettség tekintetében a Gyvt. 72. §-ának (2) bekezdésében foglaltakat kell figyelembe venni. Az ideiglenes hatályú elhelyezést végzéssel kell elrendelni (2. számú melléklet).
43. A Rendőrség a kiskorú védelembé vétele [Gyvt. 68. §] érdekében értesíti a települési önkormányzat jegyzőjét, ha:
- a) a fiatalkorú szabálysértést követett el, és a szabálysértési hatóság indokoltnak tartja, a jogerős határozat megküldésével;
 - b) az elkövető a Btk. 22. §-ának a) pontjában foglalt büntethetőséget kizáró ok miatt nem büntethető, a nyomozást elutasító, vagy megszüntető határozat megküldésével;
 - c) a fiatalkorút bűncselekmény elkövetésével gyanúsítják.

44. Az Rtv. VIII. fejezete alapján kezelt bűnüldözési, illetőleg közigazgatási hatósági adatokat a Rendőrség a jelzés, illetve a gyermekvédelmi együttműködés keretében a Gyvt. 135. §-ának (4) bekezdésére tekintettel a gyermekjóléti szolgálat, a települési önkormányzat jegyzője, illetve a gyámhivatal részére átadhatja. Az adatok átadása csak konkrét ügyben, a gyermekvédelmi intézkedések foganatosításához szükséges mértékben történhet, és nem veszélyeztetheti az érintett áldozatok biztonságát.

VII. Záró rendelkezések

45. Az utasítás 2008. január 1-jén lép hatályba, rendelkezéseit az érintett személyi állománnyal ismertetni kell.
46. A megyei (budapesti) rendőr-főkapitányságok vezetőinek gondoskodniuk kell arról, hogy a végrehajtó állomány a családon belüli erőszakkal kapcsolatos feladatokról megfelelő oktatásban részesüljön (lehetőség szerint a civil szervezetek bevonásával), továbbá, hogy kellő tájékozottságot szerezzen a családon belüli erőszak sajátosságairól, a Gyvt. vonatkozó rendelkezéseiről, a civil szervezetek nemzetközi és hazai tapasztalatairól annak érdekében, hogy az intézkedések, eljárások törvényesek és szakszerűek legyenek. A lehetőségek függvényében biztosítani kell, hogy a végrehajtó állomány konfliktuskezelő tréningben vegyen részt.
47. A gyermekvédelmi feladatok ellátására a rendőrkapitányság és a városi (fővárosi kerületi) önkormányzat, illetőleg a gyámhivatal között létrejött együttműködési megállapodást jelen utasításra tekintettel felül kell vizsgálni és amennyiben szükséges, kezdeményezni kell a módosítását. Ha az együttműködési megállapodás megkötése nem történt meg, azt jelen utasítás hatályba lépésétől számított három hónapon belül kezdeményezni kell. A megállapodásban rögzíteni kell a gyermekvédelmi jelzésadás és együttműködés rendjét, az esetmegbeszélés fórumrendszerét, a kölcsönös tájékoztatás formáit.
48. Az ORFK büntügyi főigazgatója és az ORFK gazdasági főigazgatója az utasítás hatályba lépését követő 90 napon belül gondoskodik a Robotzsaru integrált ügyviteli és ügyfeldolgozó rendszernek az utasítás 2. a) pontja szerinti átalakításáról, annak érdekében, hogy abban – a családon belüli erőszakkal összefüggésben – a visszaélés személyes adattal (Btk. 177/A. §), a lopás (Btk. 316. §) és a zsarolás (Btk. 323. §) bűncselekmények törvényi tényállásai is rögzíthetők legyenek.
49. Az utasítás hatálybalépésével egyidejűleg a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására kiadott **13/2003. (III. 27.) ORFK intézkedés**, továbbá az ORFK szervezeti korszerűsítésével összefüggő egyes ORFK utasítások és intézkedések módosításáról, valamint egyes normák hatályon kívül helyezéséről szóló **18/2004. (XII. 20.) ORFK utasítás XXXII. fejezete** hatályát veszti.

Dr. Bencze József
r. altábornagy

Gyermekvédelmi törvény (1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról) a jelzési és együttműködési kötelezettségről a különféle intézmények, hatóságok között, illetve a feljelentési kötelezettségről, illetve jogról:

17. § (1) Az e törvényben szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el - a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése és megszüntetése érdekében - a törvényben meghatározott alaptevékenység keretében

a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ,

c) a közoktatási intézmények, így különösen a nevelési-oktatási intézmény, a nevelési tanácsadó,

d) a rendőrség,

e) az ügyészség,

f) a bíróság,

g) a pártfogó felügyelői szolgálat,

h) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,

i) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,

j) a társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott intézmények és személyek *kötelesek*

a) jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgálatnál,

b) hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyek, szolgáltatók, intézmények és hatóságok a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni.

Láthatás, kapcsolattartás, ha van gyermek:

A kapcsolattartás ügyében a bántalmazottak leggyakrabban a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról elnevezésű jogszabály alapján folyó eljárásokkal találkoznak. A kormányrendelet alábbi paragrafusai akkor vonatkozik Önre, ha már van valamilyen hatósági döntés a gyermek elhelyezéséről, és a láthatás rendjéről.

33. § (7) Ha a kapcsolattartásra kötelezett a gyermeket bizonyíthatóan folyamatosan a kapcsolattartásra jogosult ellen neveli és a kapcsolattartás engedélyezése tárgyában hozott határozatnak a (4)-(5) bekezdés szerinti végrehajtási intézkedések ellenére sem tesz eleget, a gyámhivatal

a) a gyermek elhelyezésének megváltoztatása iránt pert indíthat, feltéve, hogy az elhelyezés megváltoztatása a kiskorú gyermek érdekében áll,

b) feljelentést tesz a Gyszr. 8. §-a (2) bekezdésének a) pontja alapján a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 195. §-ának (4) bekezdése szerinti kiskorú veszélyeztetése miatt.

Ezt a szabályt a hatóságok esetenként úgy alkalmazzák, hogy közben nem vizsgálják ki alaposan a bántalmazásra vonatkozó állításokat, így előfordulhat, hogy a gyermek védelme és jogainak biztosítása helyett mintegy a bántalmazó szülő „bántalmazáshoz való jogát” biztosítják vele. Ezért különösen fontos a bántalmazás bizonyítása, amennyire lehetséges.

A Büntető törvénykönyv szerint:

194. § Aki végrehajtható hatósági határozat alapján elhelyezett kiskorút attól, akinél a hatóság elhelyezte, annak beleegyezése nélkül, az elhelyezés tartós megváltoztatása céljából elvisz, avagy a kiskorút rejtve vagy titokban tartja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

Mindkét szabály arra az esetre vonatkozik tehát, amikor már van határozat, a második szabály azon belül is arra, amikor végrehajtható határozat van. Tehát amíg nincsen hatósági/bírósági határozat, addig bármelyik szülő korlátozás nélkül magához veheti a gyermeket, amit egyetlen hatóság sem tud megakadályozni.

Orvosi látletel

Orvosi látletetet felvételére akkor van szükség, ha a bántalmazás következtében sérülés keletkezik. Erre nemcsak a sérülés ellátása miatt van szükség, hanem mert nagyban megkönnyíti a későbbi bizonyítást. (Gyermekek esetében látletetet felvétele akkor történhet meg, hogyha azt a törvényes képviselő kéri.) A vizsgálatot végző orvos nem köteles látletetet kiállítani, csak abban az esetben, ha a testi sértést elszenvedett személy vagy hozzátartozója azt kifejezetten kéri. Ha az orvos a látletetet megtagadja, akkor panasszal lehet élni ellene az ÁNTSZ-nél. Az orvosi látletet kiadásának térítési díja 2008. január 1-től 3100 Ft, de a látletetet nem szükséges elhozni (és így fizetni sem kell érte). Ez esetben az orvosok által „ambuláns lap”-nak nevezett nyomtatványt adnak, melyet érdemes megőrizni, mert később a sértett úgy dönt, hogy indít büntetőeljárást, akkor az ambuláns lap alapján a rendőrség, ügyészség, bíróság az eljárás során a látletetet ingyenesen tudja kikérni. A látletet árát a 364/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet az egyes egészségügyi tárgyú kormányrendeletek módosításáról, 8. melléklet 6.) pontja szabályozza,

Egyéb jogszabályok elérhetősége:

A Büntető törvénykönyv (1978. évi IV. törvény, röviden: Btk.) esetleg alkalmazható paragrafusai (a fenti ORFK intézkedésben jelzett paragrafusok szerint) megtalálhatók a Btk.-ban a http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=97800004.TV internetes oldalon, amely a www.magyarorszag.hu honlap jogszabálykereső oldaláról is elérhető. A jogszabálykeresőben más hatályos jogszabályokra is lehet keresni.

A feljelentés, magánindítvány, a magánvád, a közvád, a hivatalból üldözendőség és egyéb fontos szabályok:

Magánindítványra üldözendők általában azok a cselekmények, amelyeket a jogalkotó kisebb súlyúnak gondol, vagy azt gondolja, hogy valamiért helyes függővé tenni a sértettől, hogy fellépjenek-e a hatóságok. Nem minden magánindítványos cselekmény magánvádas is egyben, vannak köztük olyanok, amelyeknél az eljárás nem indulhat meg magánindítvány nélkül, de ha már van magánindítvány (azaz a sértett feljelentést tett, és azt fel is vették...), akkor az ügyész „képviseli” a vádat (azaz közvádas). Amelyek a magánindítvány megtétele után sem kerülnek ügyészhez, azok az ún. „magánvádas” cselekmények, ott a sértett (vagy képviselője) magánvádlóként szerepel. Minden olyan bűncselekmény, amely nem magánindítványos, az hivatalból üldözendő. A közvádló az ügyész. Vannak esetek, amikor az ügyész, vagy a nyomozó hatóság úgy „hagyja abba” az ügy képviseletét, hogy azzal a sértett nem ért egyet de „átveheti” a vád képviseletét. Ez a pótmagánvád, és akkor a sértett lesz a vádló. Pótmagánvád esetén az ügyvédi képviselet kötelező.

Ezeket a kérdéseket a 1998. évi XIX. törvény a Büntetőeljárásról (Be.), valamint az 1978. évi IV. törvény a Büntető törvénykönyvről (Btk.) szabályozza. Az alábbiakban találhatóak a paragrafusok számmal, és a törvény rövidítésével, amelyben találhatóak:

A feljelentés (Be.):

171. § (1) Bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést. A feljelentés kötelező, ha annak elmulasztása bűncselekmény.

(2) A hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha külön törvény előírja, a köztisztület köteles a hatáskörében tudomására jutott bűncselekményt - ha az elkövető ismert, annak megjelölésével - feljelenteni. A feljelentéshez csatolni kell a bizonyítási eszközöket, ha ez nem lehetséges, a megőrzésükről kell gondoskodni.

172. § (1) A feljelentést rendszerint az ügyésznél vagy a nyomozó hatóságnál kell írásban vagy szóban megtenni. A szóban tett feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni. A feljelentést nyomban nyilvántartásba kell venni.

(2) A feljelentést más hatóság és a bíróság is elfogadhatja, de köteles azt a nyomozó hatóságnak megküldeni. Ha a feljelentés azonnali intézkedést kíván, azt el kell fogadni.

(3) Ha a feljelentést nem a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező ügyésznél, illetve nyomozó hatóságnál tették, a feljelentést ez is köteles átvenni, illetőleg jegyzőkönyvbe foglalni, és az eljárásra jogosultnak megküldeni.

(4) A távbeszélőn vagy más technikai eszközzel történt feljelentésre az (1) bekezdésben foglaltakat kell megfelelően alkalmazni.

Feljelentést nemcsak szóban, hanem írásban is elő lehet terjeszteni, melyet érdemes tértivevényes levél formájában elküldeni az illetékes rendőrkapitányságra vagy bíróságra.

Magánindítvány (Btk.):

31. § (1) A törvényben meghatározott esetekben a bűncselekmény csak magánindítványra büntethető.

(2) A magánindítvány előterjesztésére a sértett jogosult.

(3) Ha a sértett korlátozottan cselekvőképese, a magánindítványt törvényes képviselője is, ha pedig cselekvőképtelen, kizárólag a törvényes képviselője terjesztheti elő. Ezekben az esetekben a magánindítvány előterjesztésére a gyámhatóság is jogosult.

(4) Ha a magánindítvány előterjesztésére jogosult sértett meghal, a hozzátartozója jogosult a magánindítvány előterjesztésére.

(5) Bármelyik elkövetővel szemben előterjesztett magánindítvány valamennyi elkövetőre hatályos.

(6) A magánindítvány nem vonható vissza.

A magánindítvány eljárási szabályai (Be.):

173. § (1) Magánindítványra üldözendő bűncselekmény miatt csak a jogosult feljelentése alapján indítható büntetőeljárás. **A magánindítvány előterjesztőjének bármely olyan nyilatkozatát, amely szerint az elkövető büntetőjogi felelőssége vonását kívánja, magánindítványnak kell tekinteni.**

(2) A magánindítvány előterjesztésére jogosult nyilatkozatát be kell szerezni, ha a nyomozás megindítását követően derül ki, hogy a cselekmény csak magánindítványra büntethető.

(3) A magánindítványt attól a naptól számított harminc napon belül kell előterjeszteni, amelyen a magánindítványra jogosult a bűncselekmény elkövetőjének kilétéről tudomást szerzett. A (2) bekezdésben meghatározott esetben ezt a határidőt attól a naptól kell számítani, amelyen a magánindítványra jogosult a felhívásról tudomást szerzett. Az elhunyt sértett hozzátartozója a még nyitva álló határidő alatt terjesztheti elő a magánindítványt.

(4) A magánindítvány előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztása miatt igazolásnak akkor van helye, ha a bűncselekmény közvédra üldözendő.

A gyakorlatban a határidőre vonatkozó (2) bekezdés párkapcsolati erőszak esetén általában azt jelenti, hogy a cselekménytől számított 30 nap áll rendelkezésre.

A feljelentés/magánindítvány a későbbiekben nem vonható vissza, a magánvádló (ld. lentebb) vizont indoklás nélkül ejtheti a vádat.

Magánvádló (Be.):

52. § (1) Ha e törvény másképp nem rendelkezik, könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés és kegyeletsértés esetén a vádat mint magánvádló a sértett képviseli, feltéve, hogy az elkövető magánindítványra büntethető.

(2) A magánvádló halála esetén helyébe harminc napon belül a hozzátartozója léphet.

(3) Kölcsönösen elkövetett könnyű testi sértés, rágalmozás és becsületsértés miatt az egyik fél feljelentésére megindított eljárásban - a cselekmények személyi és szoros tárgyi összefüggése esetén - e törvény rendelkezései szerint magánindítványt előterjesztő másik fél vizonvádlóként jár el. Ahol e törvény a magánvádlóról rendelkezik, ezen a vizonvádlót is érteni kell.

(4) A becsületsértés és a rágalmozás közvédra üldözendő, ha hivatalos személy sérelmére hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, vagy hatóság sérelmére hivatali működésével összefüggésben követik el.

A magánvád (Be. 493. § - 515. §)

(Forrás: a Fővárosi Bíróság Honlapja: http://www.fovarosi.birosag.hu/mielott_birosaghoz_fordulna.htm, és a Be.)

Mint fentebb látható, a **sértett mint magánvádló képviseli** a vádat az alábbi bűncselekmények esetén: könnyű testi sértés, magántitok megsértése, levéltitok megsértése, rágalmozás, becsületsértés, kegyeletsértés (a sértett halála esetén helyébe 30 napon belül hozzátartozója léphet).

A magánvadás cselekmények esetén a feljelentést a bíróságon kell írásban vagy szóban megtenni, az eljárás feljelentés alapján indulhat.

A feljelentésben kell megjelölni, hogy ki (kik) ellen kívánják a büntetőeljárás lefolytatását. A feljelentőnek nem kell a feljelentett személy pontos adatait ismernie, és azokat a feljelentésben leírnia, az azonban lényeges, hogy az érintett személy valamilyen módon megjelölésre, körülírásra kerüljön. A feljelentésben elő kell adni még, hogy a feljelentő **milyen cselekmény miatt** és **milyen bizonyítékok alapján** kéri a büntetőeljárás lefolytatását.

A bíróságnak a szóbeli feljelentést jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A feljelentést a sértett, vagy a feljelentés megtételére meghatalmazással rendelkező képviselő teheti meg, jogi képviselet nem kötelező. A jogai érvényesítésére bármely okból képtelen és képviselővel nem rendelkező magánvádló képviseletére a bíróság pártfogó ügyvédet rendelhet ki.

A magánvád alapján folyó büntetőeljárás illetékköteles. Az illetékről szóló 1990. évi XCIII. törvény 52. § (1) bekezdése szerint a feljelentés illetéke jelenleg 5.000 Ft. Ha az ügyben több feljelentő szerepel, mindegyikük külön köteles a fenti illetéket megfizetni, függetlenül attól, hogy egy beadványban tettek-e feljelentést, vagy külön indult ügyek egyesítésére került sor. Ha azonban ugyanannak a feljelentőnek több ügyét egyesítik, az egyesítést követően csupán egyszer kell az illetéket megfizetni. Amint az a fentiekben is megállapítható, az illeték fizetésének kötelezettsége a vádhoz - helyesen a magánvád tényéhez - kötődik. Ebből egyrészt az következik, hogy vizonvád esetén az illetéket mindkét vádra vonatkozóan külön-külön kell megfizetnie a magánvádlónak és a vizontvádlónak. Amennyiben a bíróság a feljelentés alapján egyéb intézkedést nem tesz, személyes meghallgatásra idézi a feljelentőt és a feljelentettet. A személyes meghallgatásról (és annak eredménytelensége esetén a későbbi tárgyalásról) ha a feljelentő úgy marad távol, hogy a távolmaradását a meghallgatást megelőzően nem menti ki, illetőleg, ha a feljelentés óta bekövetkezett lakcímváltozása miatt a bíróság nem tudja idézni, akkor a bíróság az eljárást megszünteti. Ezen személyes meghallgatás során a bíróság a megjelent feleket megpróbálja kibékíteni, ennek eredménytelensége esetén az eljárás egy következő időpontban tárgyalással folytatódik, ahol az eljárás során a magánvádló kötelessége annak bizonyítása, amit a feljelentésben állított. A magánvádló a személyes meghallgatás során a feljelentést visszavonhatja,

illetőleg a későbbiekben az általa képviselt vádat ejtheti, mindkét esetben ezt követően az eljárás megszüntetésére kerül sor.

A pótmagánvádló (Be.)

- 53. § (1)** A sértett az e törvényben meghatározott esetekben pótmagánvádlóként léphet fel, ha
- az ügyész vagy a nyomozó hatóság a feljelentést elutasította, vagy a nyomozást megszüntette,
 - az ügyész a vádemelést részben mellőzte,
 - az ügyész a vádat elejtette,
 - az ügyész a nyomozás eredményeként közvadra üldözendő bűncselekményt nem állapított meg, ezért nem emelt vádat, illetőleg a vád képviseletét - magánvádas eljárásban elrendelt nyomozás eredményeként - nem vette át,
 - az ügyész a tárgyaláson a vádat azért ejtette el, mert megítélése szerint a bűncselekmény nem közvadra üldözendő.
- (2) A pótmagánvádló halála esetén helyébe - harminc napon belül - egyenesági rokona, házastársa, élettársa vagy törvényes képviselője léphet.
- (3) Nem természetes személy pótmagánvádló megszűnése esetén helyébe - a jogutódlás bekövetkeztétől számított harminc napon belül - a jogutódja léphet.

Magánindítványra van szükség az alábbi cselekmények miatt (Btk.):

170. § (1) bekezdés (testi sértés alapesete, könnyű testi sértés; a többi esetben hivatalból üldözendő)
176. § (magánlaksértés)
- 176/A. § (zaklatás)
177. § (magántitok megsértése)
178. § (levéltitok megsértése)
- 178/A. § (magántitok jogosulatlan megismerése)
179. § (rágalmazás)
180. § (becsületsértés)
181. § (kegyeletsértés a 179. vagy a 180. §-ok szerint minősülő cselekmény halottal szemben)
197. § (1) bekezdés (erőszakos közösülés alapesete)
198. § (1) bekezdés (szemérem elleni erőszak alapesete)
201. § (1) és (2) bekezdése (megrontás alapesete, és az alapeset kísérlete)
- (Utóbbi paragrafusnál nem magánindítványos a cselekmény, ha azokkal összefüggően nem magánindítványra üldözendő bűncselekményt is elkövetnek – pl. személyi szabadság megsértését azért, hogy az erőszakot el tudják követni.)
- 313/C §. (készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés, ha az személyi vagyont károsít, és az elkövető a sértett hozzátartozója) (pl. bankkártya jogosulatlan felhasználása)
- Továbbá: a személyi vagyont károsító *lopás, sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés, rongálás* (csak idegen vagyonra vonatkozik), *jogtalan elsajátítás, orgazdaság, valamint jármű önkényes elvétele* miatt az elkövető csak magánindítványra büntethető, ha a sértett a hozzátartozója.

A valóság bizonyítása (Btk.):

Rágalmazás, becsületsértés, és kegyeletsértés esetén nem büntethető az, aki valós tény állított, és ezt bebizonyítja. Ez akkor lehet fontos, ha a bántalmazó a feljelentés miatt ezek valamelyike miatt ellenfeljelentést tesz, és az áldozat bizonyítani tudja, hogy amit állított, az valós volt. A valóság bizonyítását általában kérni kell, a bíróságok maguktól nem mindig járnak el alaposan ilyen esetben:

182. § (1) A 179-181. §-ban meghatározott bűncselekmények miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valónak bizonyul.

(2) A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.

(Bántalmazás esetén a jogos érdek fennáll, bár ezt nem mindig ismerik el a bíróságok, ezt megfelelő érveléssel általában fel lehet ismertetni a bírósággal.)

Panasz (Be.) az eljáró hatósággal szemben:

195. § (1) Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság [rendőrség, nyomozási bíró] határozata rendelkezést tartalmaz - ha e törvény kivételt nem tesz -, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

A sértett jogairól ld. továbbá: <http://www.magyarorszag.hu/allampolgar/ugyek/buncsjogorv/buntetoelj/sertettjog20060627.html/ugyleirasjogi>